

2019

PART – II

SANSKRIT

(Honours)

Paper – IV

Full Marks – 90

Time : 4 Hours

(New Syllabus)

*The figures in the right-hand margin indicate marks.
Candidates are required to give their answers in
their own words as far as practicable.*

1. आचार्यवामनस्य मतानुसारेण का रीतिः? सा कतिविधा?
काव्यालङ्कारसूत्रवृत्यनुसारं तस्याः भेदाः वर्णयन्ताम्।

2+1+7

अथवा

काव्यालङ्कारसूत्रवृत्ये प्रथममधिकरणमधिकृत्य काव्यस्य प्रयोजनीयता
प्रतिपादनीया ।

10

2. कस्यचिदेकस्य सुरगिरा देवनागर्या च व्याख्या कार्या - 5×1

i) काव्यं ग्राह्यमयलङ्कारात्

ii) कवित्वबीजं प्रतिभानम्

P.T.O.

3. सोदाहरणं सलक्षणम् अलंकारद्वयस्य व्याख्या कार्या सुरगिरा देवनागर्या च - उत्प्रेक्षा, दृष्टान्तः, अर्थान्तरन्यासः विभावंना ।

5×2

4. यथेच्छम् एकतरस्य सुरगिरा देवनागर्या च अलंकारो निर्णीयताम्-

1×4

- i) नबपलाश-पलाशवनं पुरः, स्फुट-पराग-परागत-पङ्कजम्।
मृदुलतान्त-लतान्तमलोकयत् स सुरभिं सुरभिं सुमनोभरैः॥
- ii) काले वारिधराणाम् पतिततया नैव शक्यते स्थातुम् ।
उत्कण्ठितामि तरल ! नहि नहि सखि पिच्छिलः पन्थवः ॥

5. यथेच्छम् एकतरयुगगतालङ्कारयोः पर्यपरभेदः निर्णीयताम्-1×6

i) उपमा-रूपकयोः।

अथवा

ii) दीपक-तुल्ययोगितयोः।

6. अधोलिखितेषु प्रश्न द्वयं समाधेयम् - 12×2

- i) संस्कृतसाहित्ये रामायणस्य प्रभाव आलोच्यताम् ।
- ii) का तावत् भाससमस्या? भासनाटकानां विवरणं प्रदेयम्।
- iii) अश्वघोषस्य स्थितिकालं विलिख्य तस्य काव्यानां संक्षेपतः परिचयः प्रदीयताम् ।
- iv) पुराणलक्षणं निरूप्य महापुराणेषु यथेच्छं द्वयोः विवरणं प्रदीयताम् ।

7. अधोलिखितानां त्रयाणां विषयाणामुपरि ढीका कार्या - 3×5
प्रबोधचन्द्रोदयम्, भट्टनारायणः ऋतुसंहारम्, सुबन्धुः, उत्तररामचरितम्
8. अधोलिखितेषु प्रश्नषट्कं सुरगिरा देवनागर्या च समाधेयम् - 1×6
- रामायणे वाल्मीकिःकेन नाम्ना अभिहितः?
  - महाभारतं वेदव्यासेन कुत्र रचितम् ?
  - श्रव्यकाव्यं कतिविधम् ?
  - राजशेखररचितं रामायणमुलकं नाटकं किम् ?
  - पञ्चतन्त्रस्य रचयिता कः आसीत् ?
  - शूद्रकरचितस्य प्रकरणस्य नाम किम् ?
  - संस्कृतसाहित्ये श्रेष्ठः इतिहासग्रन्थः कः ?
  - 'प्रसन्नराघवम्' केन विरचितम् ?
9. अधोलिखितेषु द्वश प्रश्नाः सुरगिरा देवनागर्या च समाधेयाः :
1×10
- इतिहासशब्दस्य निर्वचनं किं भवति ?
  - भारतसर्वकारेण हरिदाससिद्धान्तवागीशाय कः उपाधिः प्रदत्तः ?
  - तुलसीदासः कः आसीत् ?
  - सीतानाथाचार्यस्म मुख्याः रचनाः काः सन्ति ?
  - 'स्वर्गीय-प्रहसनम्' केन विरचितम् ?
  - कलाप प्रशस्तिः कीदृशं रूपकम् ?

- vii) 'सुभाषसुभाषम्' इति रूपकस्य वस्तुविषयः कः भवति ?
- viii) शङ्कराचार्यः कः आसीत् ?
- ix) 'अथ-किम्' इति रूपके चरित्राणां नामकरणस्य वैशिष्ट्यं किम् ?
- x) रमादेव्याः आधुनिक जीवनाकेन्द्रिकं रूपकं किमस्ति ?
- xi) विरेन्द्रकुमारस्य शार्दूलशकटम् रूपकस्य विषयः कोऽस्ति ?
- xii) कलिदासमधिकृत्य नित्यानन्दस्मृतितीर्थस्य रूपकं किमस्ति ?
-